

Ізидор Воробкевич

МИХАЇЛ ВЕРБИЦЬКІЙ

[...]. Первим мужем, котрий двигнул в Галиції церковную і мірскую музику із єї ембріонічного состоянія на висше становище і показал своїм пріємникам в тім іскустві дальшую дорогу в безконечний едем тонов, бил Михаїл Вербицькій, славно-ізвістний галицко-русскій композитор.

Желаючи почтити память того мужа, розкажу хоть коротенько – бо много о нім не знаю і всі справедливі епітафи отлічаються короткостю – где-що о єго жизни, о єго сочиненіях і заслугах. Єсли не все буде точним і ясным, то прошу ізвиненія у

моїх пчт. родимцев; воля була добра і щира; но написати совершенну біографію, вірний образ горя і слез, утіхи і щастя, чоловічеської життя хоча би і сучасної, то все не легка задача і лиш не многим ізбраним удається точно вивязатись із неї.

Михаїл Вербицькій родився 1815 года в селі Улючі¹ пов. Добромильського, где отец его, тіточний брат бл. п. єпископа І. Снігурського, бил приходским священником. Уже 1825 г. помер отец, як повідають, по поводу домашних гризот, оставивши двох синов, Махаїла і Владислава. Осирочені діти не найшли при матери отвітного притулку; она, подружившись вторично, забула совсем на діти і свій святий обовязок, тож лишенні сироти забрал тепер до себе пок. єп. Снігурській і под его оком, в Перемишли, окончили они гімназійській студія. Тут получил Михаїл первії враженя музикальних тонів. Незабвенний Снігурській спровадил в 1829 г. всі сочиненія славного русского композитора Димитрія Бортнянского і уговорился с директором хора, Чехом Нанким, щоби тойже обучал всю его службу в музикальнім пінію. От Нанкого получил Михаїл первії музикальній начала, которі так скоро понял, що уже яко гімназіст бил в состоянію до легких мелодій соотвітну гармонію добрати.

В 1834 г. посіщал Михаїл яко воспитанник львовської духовної семинарії 1 год філософії і тогди начал в первий раз церковними композиціями заниматись. Головним інструментом, на котором он артистично іграв, була гітара, і при єї помочи компоновал он всі свої сочиненія.

Случай сділал его артистою. Била в то время семинарицька манія, що кождий вопитанник считался доперва тогди естетично образованим, если уміл на гітарі іграти. Сентиментально с сопроводом гітари заспівати — розуміється, не з Des і Ges-dur і без Capotasto² но з легоньких C, G, F, D і A-dur — заіграти варьяції на тогдашну всемірну і вічно неувядаємую тему «Не ходи Гриццо» ілі «Schöne Minka», то належало до тогдашного доброго тона. Тож і гітар тих било множество в семинари: били звичайні, скалками і даже сребром цвітковані, великі і малі, і даже гітари d'Amour з фабрики Стауфера в Відні.

Случилось раз, що Михаїл занедужал і бил принужден одинадцять неділь в ірфірмарі³ лежати. Тут обучался з нудьги в ігрі на гітарі і полюбил той інструмент так, що уже в короткім времени іграв на нем совершенно, а пізнійше написал школу на гітару і компоновал много сочиненій і варьяцій (A-dur).

Наскучивши собі сіменище, подався в слідуючім году на екстерну а в вакації 1838 г. оженился. Женатому не возможно било перебивати в сіменищи, тож тепер настала для него крайная нужда і он удерживался единственно лекціями музичними, преподаючи в орменском монастирі Бенедиктинок науку співу і ігри на гітарі. Но як то нужда не раз чоловіку очі розтвиряє і до серйозної праці возбужає, так сталося і с нашим Михаїлом: він взялся до студійованя музикальної теорії, гармонії, композиції і інструментації, і то ему в будучности придалося і в пригоді стало.

В 1839 г. умирає ему жена і лишає двоє діточок, із которих жие лиш Іван, теперішній учитель історії в Бродской гімназії. По смерти жени приняли его до сіменища, но для удержаня і воспитаня дітей он бил принужден опять виступити і

¹ Це помилка – Вербицький народився у селі Явірник Руський (див. метрикальні документи, опубліковані у цьому ж журналі).

² Capotasto (*итал.*) – пристрій в гітарі для скорочення строю на півтону.

³ Тобто, лікарні.

пійшов в Перемишль, где получил посаду консисторского курсора. Тут познакомився с Лоренцом, славним теоретиком музики і директором хора лат. катедри; той, помітивши великий талант у Михайла, полюбил его так, що уділял ему с охотою науку контрапункта і інструментальної композиції. От тепер начал композиторській талант нашого Михайла що раз красше розвиватися і більшими сочиненнями зани-матися. К тому времени относится его композиція Літургії на мішаний хор, котору передіلال пізнійше с малими змінами на хор мужескій, музика до оперетки «Гриць Мазниця» і где которі симфонії на малу і велику оркестру. Незабавом подружился Михайл вторично, а достопамятного 1848 г. приняли его уже женатого в сіменище, где 1850 г. окончил богословіє і посвятился в священники.

С начала бил он завідателем Завадова, потом Залужа-Стрілок, а 1850⁴ г. стал приходником Млинова. Тут померла его друга жена, оставши одного сина Михайла, которий по оконченю гімназійских студій пійшов в Россію.

Шестого дня місяца Января⁵ 1870 г. помер Михайл Вербицькій на рака, повставшого на язиці в слідствие укушения.

Як уже повисше сказано, покійник причинился не мало до музикального роз-вита і движенія на галицкой Руси.

Он составил 22 пісней на мужескій хор (поезії Гушалевича, Федьковича і Шевченка), которії русска молодеж яко цвіти родимой ниви радушно приняла і їх до нині в своїх кружках і вечерничах с восторгом співає. Для хора молодежи Перемишльської, которим управлял любимец Вербицкого Орест Сінкевич, написал он причастники і інші сочиненія церковні, а кромі того сочинил і дві латинські служ-би. Не забувал наш Михайл і за скромненькую русскую труппу театральну, котору при помочи галичих патріотов засновал енергичний директор Є. Бачинський; для неї скомпоновал он музику до слідуючих сочиненій:

Панщина (Ю. Желеховского),
Галя (перевод із французского),
Подгоряни (І. Гушалевича),
Узскіі черевики (перевод),
Сельскіі пленіпотенти (І. Гушалевича) і
Школяр на вандрівці (перевод).

Кто не бил тронутий до живого, чуючи милозвучний «хор косарей» ілі «моли-тву повертаючих робітників» (октет) з «Подгорян»? Каждый звук чарує нашу душу і возносить єї в тії сфери: где з поконвіка лиш согласіє і гармонія господствуют.

Его наилучшим музикально-театральним сочиненієм суть «Сельскіі пленіпо-тенти», шкода лиш що тая штука еше совершенно не іграна на сцені русской.

Славні суть его 12 симфоній на великую оркестру, которі по его смерти «Бесіда» закупила. При кінци жизни скомпоновал он 12 нових пісней (поезії Вол. Шашкевича); що найвисше вознесся гадкою при композиції Шевченкового «Завіщання». Кажется що нікто другій не бил би в состоянії представити лучше і докладнійше конаючого поета як Михайл: соотвітними музикальними тонами малює он кожде слово Тараса, і справедливо можна сказати, що в композиції той обявляється вся сила его генія.

⁴ Насправді парохію у Млинах Вербицькій отримав 1856 р.

⁵ Воробкевич помилився – композитор помер 7 грудня 1870 р. (за новим стилем).

Будучи уже недужим, скомпонував он в шпитали 1869 р. «Іже херувими» (Es-dur), «Святий Боже» і «Тебе поєм» (As-dur)⁶.

Во всіх церковних сочиненнях Вербицького замічаєм істинний релігійний настрій, чистий стиль, образцеву форму і фігурацію; состав періодов, мотивов і модуляція суть повсюду природні, не пересажені.

Межи композиціями, сложеними с doprovodom фортепяна, достойна особеннаго внимания поезія В. Шашкевича «Не чужого ми бажаєм». До конца свого життя полагал Вербицький велику вагу на сочиненія Дим. Бортнянського, особливо же на его превосходні композиції до псалмів: «Скажи ми Господи кончину мою» і «Воспойте Господеві», которі сочиненія он уже в шпитали переписовал.

Всі світські сочинення незабвенного композитора отличаются патріотически-народним настроєм, хорошою формою, удивительною концепцією і незвичайною теплою; подібно і его церковні композиції: где які із них принялись так в народі, що он співає їх самолівкою по церквах.

Із сочиненій Вербицького печатались недавно в Львові лиш «Подгоряне» і «Завіщанье» (в витязі фортепяновім) трудом многонадійного молодого музика В. Матюка, которий задумал занятись ізданієм всіх музичних сочиненій незабвенного покойника. – Жаль тільки, що підприємціє тое не находить належитої поддержки у наших Родимцей; жаль, що наші народолюбці не звернули свого внимания на тіі рукописні реліквії, котрим грозит безпечная загибель, ібо при дальшом таком рівнодушію і слух і слід о них западеса...

Яко член чоловіческого общества Михаїл Вербицький бил от всіх люблен і почитан. Бил то муж хорошего лица, веселого темперамента і образцевого характера; хотя в глубині его сердца укривалася не одна тяжкая скорб-печаль, око его дивилось всегда весело на люди і на світ божій – і добре чинило... що кому во тім, если би дозналися, що оно темними ночами нераз пекучою слезою заходило?...

* * *

В приході Млинів здоймається в ограді церковной среди вишень і черешень скромная могила; под нею спочивають тлінніі останки Михаїла Вербицького. Тихо дрімає там тое сердце, що так живо і горячо чувствовало і тіі чувства в прекрасних тонах виливало... Тихонько, щоби не перервати тую дремоту, стоїть там в головах плаща береза а в ногах хрищатий барвінок, і лиш ясними ночами, як свавольний вітрец с березою і барвінком полоскоче, причуваються тобі, дорогій Родимец, знакомі звуки... то мелодії і акорди нашого Михаїла; нишечком складаєш ти тогди руки твої і засилаєш до Бога щирій «Отче наш» за упокой души одного із найлучших синів галицкої Руси.

Проф. Ис. Воробкевич. Михаїль Вербицький // *Родимый Листокъ*: Письмо литературно-наукове (Чернівці 1879/11, 12), с. 170–172, 186–189; передруки: *Календар «Просвіти»*. Львів 1884, с. 80–82; *Зоря* (1893/14), с. 282–283.

До друку підготував і примітки спорядив *Юрій Ясіновський*

⁶ З ремаркою «в шпиталю» збережені автографи цих творів датуються квітнем 1870 р.